Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Topi Turunen
Suomen ympäristökeskus, johdon tuki

20.11.2025

SYKE/2025/2243

Julkinen

Ympäristövaliokunta
YmV@edustakunta.fi

Asia: HE 160/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta

Suomen ympäristökeskuksen lausunto HE 160/2025 vp.

Suomen ympäristökeskus (Syke) suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen edistää jätteiden hyödyntämistä ja uusiomateriaalien valmistusta sekä näihin liittyvien menettelyiden ja lainsäädännön selkeyttämistä ja näkee tarpeelliseksi ehdotetut muutokset sekä sivutuotteeksi luokittelun että jätteeksi luokittelun päättymisen osalta.

Syke yhtyy perustelumuistion näkemykseen, että niin sanotusta harmaasta alueesta eroon pääseminen lisää tasapuolisuutta toiminnanharjoittajien ja materiaalien välillä. Lisäksi Syke pitää keskeisenä etenkin jätteeksi luokittelun päättymisen menettelyn nykyistä systemaattisempaa soveltamista, sillä se on omiaan parantamaan jätteiden hyödyntämiseen liittyvien ympäristöriskien tunnistamista, arviointi ja hallintaa. Harmaalla alueella toimittaessa tällaiset riskit voivat jäädä piiloon, mikä voi ongelmien ilmetessä aiheuttaa epäluottamusta kaikkea uusiomateriaalien valmistusta ja käyttöä kohtaan. Lisäksi nykykäytäntö, jossa ympäristölupaa valvova viranomainen voi antaa linjauksia jätestatuksesta, on ongelmallinen oikeusvarmuuden näkökulmasta ja tekee päätöksenteosta entistä epäselvempää lisäämällä päällekkäisiä menettelyitä. Ehdotetussa menettelyssä tällaista mahdollisuutta ei enää olisi.

Oma päätöksentekomenettely sivutuoteluokittelulle ja jätteeksi luokittelun päättymiselle voi edistää uusiomateriaalien tehokkaampaa käyttöä. Uusi päätöksentekomenettely voi helpottaa asiaa koskevaa päätöksentekoa niin viranomaiselle kuin toiminnanharjoittajallekin. Se, että samalla luokittelupäätöksellä voidaan hyväksyä saman toimijan luokittelukysymykset usealla toimipaikalla, on omiaan tehostamaan päätöksentekoa. Tuotehyväksynnän kaltaisessa päätöksenteossa toiminnan sijaintipaikka ei ole sinänsä olennainen, koska aineen tai esineen ympäristö- ja terveysvaikutukset syntyvät sen käytön yhteydessä eivätkä niinkään sen valmistamisen yhteydessä.

On kuitenkin hyvä, että luokittelupäätöksen lisäksi asian voi halutessaan vieläkin ratkaista ympäristöluvan yhteydessä. Tällöin luvitettavan toiminnan kannalta olennaiset hallintopäätökset voidaan tehdä kerralla eikä tule velvoitteita uusiin hallinnollisiin prosesseihin. Kuten hallituksen esityksessä todetaankin, ympäristölupamenettely soveltuu kuitenkin huonosti pelkästään aineen tai esineen jätteeksi luokittelua koskevaan päätöksentekoon.

Menettelyyn liittyvä supistettu valitusoikeus ei ole erityisen ongelmallinen ottaen huomioon, että päätös on rinnastettavissa tuotehyväksyntään. Hallituksen esityksessä on esitetty valitusoikeuden rajausta koskevia näkökulmia. Tämän lisäksi johtuen sivutuotteeksi luokittelua ja jätteeksi luokittelun

päättymistä koskevista kriteereistä luokittelupäätöksestä ei tulisi seurata sellaisia ympäristö- tai terveysvaikutuksia, joiden perusteella laajempi valitusoikeus olisi tarkoituksenmukainen.

Syke huomauttaa lisäksi, että jätteen hyödyntämisen ja sivutuotteen valmistuksen ympäristövaikutuksia valvotaan osana laitoksen ympäristöluvan valvontaa samalla tavalla riippumatta luokittelupäätöksen kohteena olevan materiaalin statuksesta (jäte, ei-enää-jäte vai sivutuote). Jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteiden valvonta kuuluu osaksi ympäristöluvan valvontaa ja siten toiminta on edelleen ympäristöluvan valvontaviranomaisen kohteena riippumatta em. statuksesta. Valvontaviranomaisella on näin ollen mahdollisuus arvioida laadunvarmennukseen toteutusta ja jäteperäisen tuotteen laadunhallintaa jatkuvatoimisesti. Syken mukaan luokittelupäätösten tekeminen ja menettelyn läpikäynti eivät vaikuta luvanvaraisen laitoksen ympäristöpäästöihin ja tosiasiallisesti parantavat toiminnan riskinhallintaa ja valvovan viranomaisen edellytyksiä tunnistaa, ennaltaehkäistä ja valvonnallisena toimenpiteenä puuttua jätteen hyödyntämisessä esiintyviin mahdollisiin epäkohtiin. Syken mukaan luokittelupäätöksen yhteydessä viranomaisella on myös mahdollisuus edellyttää niin sanotun riippumattoman osapuolen vahvistusta toiminnanharjoittajan laadunvarmistusjärjestelmälle. Yhteenvetona Syke toteaa, että edellä esitetyt näkökohdat yhdessä perustelumuistiossa esitettyjen seikkojen kanssa puoltavat ehdotettua valitusoikeuden rajaamista.

Keskitetyn luokittelupäätöksenteon potentiaalisten hyötyjen saavuttamisen näkökulmasta on olennaista, että viranomaiset saavat riittävät resurssit päätöksentekoon. Se, että lisäresursseja ei ole saatavissa uuteen menettelyyn voi aiheuttaa ongelmia erityisesti menettelyn käyttöönoton yhteydessä.

Erikoistutkija Topi Turunen

Pääjohtaja Leif Schulman

Liitteet
Jakelu Ympäristövaliokunta
Tiedoksi

Asiakirja: **SYKE/2025/2243-2 Suomen ympäristökeskuksen lausunto HE 160/2025 vp.**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Topi Turunen, Suomen ympäristökeskus, murroksen ohjaus

Signed By:Topi Turunen
Signed at:2025-11-20 09:48:58 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Leif Schulman
Signed at:2025-11-20 13:11:32 +02:00
Reason:I approve this document